

Aleksander Nalaskowski. In the article there are presented hindrances in developing the creativity, which appear in system of education. There are also presented features and tasks of such school, which is supposed to support creative pupils. Conditions of creative education are presented based on Anna Sajdak's work. The author refers basic information about blog and presents one, chosen blog – by Jacek Kłosiński, which topic concentrates on creative work. Few ways of presenting the subject proves the possibilities of using blog as an additional, but worthy, source of knowledge, which content is edited in attractive way, especially for young addressers.

Keywords: blog, creativity, school, pupil

Adrianna Olkowska¹
Uniwersytet Gdański

(POP)KULTUROWY ZAWRÓT GŁOWY U STUDENTÓW Z GENERACJI Z

Dlaczego jako nowocześni glottodydaktycy wciąż nie potrafimy sprostać wyzwaniom edukacyjnym wymuszonym przez społeczeństwo informacyjne? A może zamiast rozmyślać nad tym, że słowo pisane traci na wartości, a uniwersum zdaje się podlegać przekazowi audiowizualnemu, przyjąłobyśmy definitywnie do wiadomości, że kultura popularna stała się normą i to, co kiedyś uchodziło za odstępstwo od ogólnie przyjętego i uznanego kanonu, obecnie samo się nim stało?

Fenomen popkultury jest na tyle powszechny, że nie możemy już od niego uciec w nauczaniu. Jak pisze Witold Jakubowski (2014: 96), „kultura popularna może być rozumiana jako kultura ludowa społeczeństw postindustrialnych i tak też coraz częściej jest traktowana”. Zgodnie z definicją zawartą w Encyklopedii PWN kultura ludowa to „w najogólniejszym sensie kultura niższych warstw społeczeństwa”. W tym kontekście jej obraz jest spójny z obrazem popkultury zamieszczonym w słownikach Cambridge² oraz Oxford³, ujmującym ją jako kulturę zbudowaną na przekazie medialnym, która cieszy się uznaniem raczej wśród zwykłych osób i jest szczególnie nastawiona na osoby młode.

Przez wzgląd na treści przekazywane przez środki komunikacji masowej popkultura bywa niesłusznie utożsamiana z kulturą masową, jednakże w rzeczywistości obejmuje znacznie szerszy krąg zjawisk i jak trafnie wyjaśnia Marian Golka (2008: 146): „kulturę popularną można określić jako treści, które – niezależnie od środka przekazu – są łatwe w odbiorze, często bardzo skonwencjona-

¹ adriannaolkowska@gmail.com

² Pop culture – music, TV, cinema, books, etc. that are popular and enjoyed by ordinary people, rather than experts or very educated people (*Cambridge Dictionary*, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pop-culture> [dostęp: 15.04.2018]). Dostęp do wszystkich źródeł internetowych w tym tekście: 30.04.2018.

³ Pop culture – modern popular culture transmitted via the mass media and aimed particularly at younger people (*Oxford Dictionary*, https://en.oxforddictionaries.com/definition/pop_culture).

lizowane, oraz które zawierają wyraźne elementy rozrywkowej, tym samym przyciągają liczną publiczność”. Według Marka Krajewskiego (2005: 17) „kultura popularna to kultura, która zawiera wartości, dzieła, idee, przekazy, style, trendy całkowicie odmienne, sprzeczne z tymi, które wypełniają kulturę elitarną (a więc wulgarne, niskie, przemijające, proste, ogłupiające, skomercjalizowane itd.)”.

Tak rozumianą koncepcję kultury należy odróżnić od jej antonimu: *kultury wysokiej*, tworzonej przez elity intelektualne i artystyczne, których oryginalność (d)oceniają profesjonalni krytycy i środowisko uznanych twórców. Zdaniem Antoniny Kłoskowskiej (2007: 263) „nie znaczy to jednak, iż nie dociera w ogóle do szerszej publiczności. [...] procesy homogenizacji mechanicznej i immanentnej wprowadzają znaczne zasoby kultury wyższej w szeroki obieg masowych środków komunikowania”.

Niemniej jednak spory zasięg i ogólna aproba otoczenia, bez względu na poziom wykształcenia i status socjoekonomiczny jednostki, to cechy przypisywane przede wszystkim kulturze popularnej. Postęp naukowo-technologiczny przyczynił się do tego, że przekaz popkulturowy jest dostępny dla każdego, jednakże nie jest to warunek wystarczający dla poprawności jej odbioru, ponieważ jak twierdzi Zygmunt Bauman:

Warunkiem przyjemności odbioru zarówno przez naiwnego („semantycznego”), jak i wykształconego („semiotycznego”) czytelnika lub widza jest wstępna intertekstualna wiedza dotycząca powtarzanego planu czy motywów, w ten sposób można uchwycić pomysłowość nieskończonej gry [...] Spoglądając na to z przeciwnej strony, zmiana i nowość stały się aspektami „tego samego”; to, co nowe, jest niczym innym, jak odtworzonym starym – nowość rezyduje w każdym akcie tworzenia (Halava, Wróbel i Bauman 2008: 168).

W istocie pełny i świadomy odbiór kultury popularnej dostarcza przyjemności w rozpoznawaniu motywów, toposów, symboli, stylów, gatunków, konwencji oraz znaczeń, a układanie mozaiki aluzji i nawiązań do innych dzieł jest interesującą propozycją zabawy dla spragnionego wrażeń człowieka – tym bardziej, jeżeli jest nim przedstawiciel generacji Z, który urodził się i wychował w świecie łatwego dostępu do wirtualnej rozrywki.

Aby przyjrzeć się, jak mocno osadzona w umysłach moich studentów jest (pop)kultura, postanowiłam przeprowadzić badanie ankietowe, w którym w kwietniu 2018 roku wzięło udział 40 studentów Uniwersytetu Gdańskiego – w tym 20 osób chińskiego pochodzenia, studiujących filologię polską i reprezentujących poziom A2 w sześciopoziomowej skali *Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego*, oraz 20 osób polskiego pochodzenia, studiujących filologię romańską, dla których język polski jest językiem ojczystym. Największą

grupę stanowiły osoby w wieku 20–21 lat, należące do generacji Z. Wśród badanych dominowały kobiety (75%).

Celem badania było wykazanie znajomości (pop)kultury przedstawicieli dwóch zupełnie odmiennych kręgów kulturowych, ustalenie, czy istnieje jakiś kanon kulturowy, wspólny dla tożsamości europejskiej i azjatyckiej, oraz zastanowienie się nad sposobami wykorzystania wypowiedzi reprezentantów generacji Z do pracy na zajęciach z języka i kultury. Kwestionariusz ankiety składał się z dwóch pytań zamkniętych oraz ośmiu pytań otwartych, umożliwiających studentom pogłębioną wypowiedź. Pytania dotyczyły uniwersalnych tematów (miłość, przyjaźń, świat zwierząt) i preferencji (dzieł i twórców (pop)kultury, stylu życia) i zostały pomyślane w taki sposób, aby umożliwić studentom całkowitą dowolność przy udzielaniu odpowiedzi, bez wskazywania dominacji kultury wysokiej czy zachodniego kręgu kulturowego.

Na pytanie o znajomość dzieł (pop)kultury studenci obu grup zaznaczyli na pierwszym miejscu *ex aequo DC Extended Universe* i *Marvel Cinematic Universe* (75%). Wysoką oglądalnością cieszyły się również *Gwiezdne wojny*, *Mission Impossible*, *Star Trek* oraz *Doktor Who*. Wśród seriali na pierwszym miejscu uplasowały się *Gra o tron* i *Jak poznałem waszą matkę*. Nietrudno zauważyć, że studenci – zarówno polscy, jak i chińscy – wykazali się głównie dobrą znajomością amerykańskich filmów i seriali. W tym pytaniu potwierdzona została teza o „jednostronnym przepływie wzorców i wartości kulturowych Stanów Zjednoczonych do reszty świata” (Melosik 2007: 11), znanym najczęściej pod pojęciami „amerykanizacji” lub „mcdonaldyzacji” społeczeństwa i traktowanym w różnej perspektywie badawczej jako postęp albo degradacja kultury (zob. Mielniczuk 2011: 8–9).

Zapytani o znajomość utworów cenionych postaci ze świata europejskiej i amerykańskiej (pop)kultury, wszyscy ankietowani wskazali Walta Disneya oraz Joanne K. Rowling, 80% podało Tolkiena, a 50% – Terry’ego Pratchetta, co po raz kolejny udowadnia znajomość przedstawicieli amerykańskiej i brytyjskiej kultury popularnej. Nikt spośród studentów z Harbinu nie podkreślił nazwisk Franza Kafki, Brunona Schulza ani Ryszarda Kapuścińskiego. Polscy studenci również nie wykazali się znajomością Schulza ani Kapuścińskiego, co pokazuje, że nie zawsze można oczekiwać od studentów znajomości dzieł wybitnych twórców, nawet jeżeli znalazły się one na liście lektur szkolnych⁴ i były omawiane na lekcjach. Ponadto jako dydaktycy powinniśmy mieć świadomość faktu, który podkreśla Urszula Pop (2003: 229):

⁴ Por. *Podstawa programowa przedmiotu Język polski, IV etap edukacyjny*, <https://www.terazmatura.pl/docs/Podstawa-programowa-z-jezyka-polskiego-szkola-ponadgimnazjalna.pdf>.

Nie ma nic złego w tym, że ktoś czytuje Danielle Steel, Stephena Kinga czy Roberta Ludluma. Nie ma nic złego w tym, że ktoś nie czytuje Danielle Steel, Stephena Kinga czy Roberta Ludluma. Złe jest odmawianie kultu-
rze popularnej jakiegokolwiek wartości tylko dlatego, że w powszechnym
mniemaniu jest to literatura konwencjonalna, homogeniczna i infantylna,
daleka od życia codziennego, a tym samym szkodliwa. A już niewyba-
czalnym błędem jest deprecjonowanie wartości takiej literatury, nie
przeczytawszy choćby jednej pozycji do niej przynależnej.

Wszyscy studenci filologii polskiej chińskiego pochodzenia na pytanie o zna-
jomość dzieł polskiej (pop)kultury, podzielonych na kategorie: muzyczne, filmo-
we oraz literackie, zadeklarowali znajomość utworów Fryderyka Chopina
i Krzysztofa Pendereckiego. Niektórzy studenci przyznali, że nieobca jest im
twórczość Ryszarda Riedla oraz Dody. Rozeznanie w dziedzinie muzycznej nie
powinno nikogo dziwić, jak bowiem przekonuje Marcin Jacoby, wykładowca
kultury chińskiej Uniwersytetu Warszawskiego, „Dla Chińczyków nauka gry na
fortepianie zawsze była zajęciem elitarnym [...]. Począwszy od lat 90., posyłanie
dziecka na lekcje gry jest właściwie obowiązkowe dla rodziców, którzy chcą
zapewnić mu solidną edukację” (Herma 2010). Wśród dzieł filmowych znalazły
się różne gatunki filmowe: melodramat *Trzy Kolory* Kieślowskiego, dramat *Cześć,
Tereska*, komedia romantyczna *Tylko mnie kochaj*, komedia sensacyjna *Killer*,
a także filmy z historią w tle: *Bitwa Warszawska*, *Wałęsa. Człowiek z nadziei*
i seriale: *Rodzinka.pl*, *M jak miłość*. Jedna osoba pochwaliła się przeczytaniem
(w tłumaczeniu na język angielski) wierszy Wisławy Szymborskiej oraz Czesła-
wa Miłosza. Z wypowiedzi studentów wynika, że potrafią oni umiejętnie prze-
platać ze sobą elementy kultury niskiej oraz wysokiej, a jednocześnie znane są
im ambitne dzieła, posługujące się skomplikowanymi środkami wyrazu, do
których warto by nawiązywać przy okazji objaśniania polskich kodów kulturo-
wych i uniwersalnych środków stylistycznych.

Niestety, słabo na tym tle wypadła znajomość adaptacji filmowych dzieł
europejskich pisarzy: Adama Mickiewicza, Agaty Christie, Stephena Kinga oraz
Lwa Tołstoja. Poza *Panem Tadeuszem* (50%) i *Anną Kareniną* (40%) harbińscy
studenci zadeklarowali jedynie znajomość dzieł Christie (bez podania konkre-
tnych tytułów). Sześć osób nie udzieliło żadnej odpowiedzi na to pytanie. Na
takie wyniki badania ankietowego spory wpływ może mieć kwestia cenzury
i ograniczenia promocji lub dostępu do niektórych dzieł dla ogółu chińskiego
społeczeństwa. Dla porównania, większość polskich studentów potrafiła wymie-
nić przynajmniej cztery utwory Stephena Kinga, trzy – Agaty Christie, dwa –
Adama Mickiewicza oraz wyłącznie jeden utwór Lwa Tołstoja, co przy tym
pytaniu ukazało dominację dzieł kultury popularnej i ujawniło nieznaną
klasyków literatury rosyjskiej, których recepcja, chociażby ze względu na bliskość
geograficzną i kulturową, powinna być zdecydowanie szersza.

Studenci filologii romańskiej, poproszeni o podanie przykładów azjatyckich
dzieł (pop)kultury, które wywarły na nich wrażenie, wykazali się imponującą
wiedzą, tylko jedna osoba nie podała bowiem żadnego utworu, a 90% studentów
wymieniło więcej niż sześć przykładów, wśród których warto przywołać chocia-
żby poradniki (*Sztuka wojny* Tzu Suna i Pina Suna, *Sekrety urody Koreanek* Char-
lotte Cho, *Magia sprzątanania* Marie Kondo), powieści (*Sputnik Sweetheart* Haru-
kiego Murakamiego, *Kwiat śniegu i sekretny wachlarz* Lisy See), filmy (m.in.
horror *Krąg*, fantasy *Atak Tytanów*, anime *Księżniczka Mononoke*, dramat *Służąca*),
seriale (turecki *Wspaniałe Stulecie*, południowokoreański *Cesarzowa Ki*, japoński
Naruto, chiński *Legenda Nezha*), komiksy (*Dragon Ball*, *Pokemon*), jak również
piosenki zaliczane do koreańskiego popu (*Gangnam style*, *Red Light*, *Sober*).

Zjawisko wschodnio-zachodniego przepływu (pop)kulturowego w przeko-
nający sposób tłumaczy Bartosz Godziński (2017):

Azja i Zachód mają to do siebie, że wzajemnie się fascynują i czerpią
z siebie pełnymi garściami, żyjąc w pełnej symbiozie. My bierzemy ich
technologię, a oni naszą kulturę... i na odwrót. I tak bez Disneya nie
byłoby japońskiej animacji, która jest uwielbiana na Zachodzie, a bez
Nintendo nie byłoby gier tworzonych w naszej części świata, które są
u nich dyscypliną sportu. Podobnie jest z muzyką. Jeszcze kilka lat temu
Europa i USA zachwycały się j-rockiem i j-popem, czyli japońskimi od-
powiednikami „naszej” muzyki. Teraz na topie jest za to k-rock i k-pop,
które pochodzą z Korei Południowej.

Naukowego objaśnienia pragmatycznej funkcji wprowadzania „egzotycznych
wzorców” do standardów zachodnich podejmuje się Zbyszko Melosik (1996:
124): „Wątki są wyrwane z kontekstu i mieszane ze standardami europejskimi.
W ten sposób mamy do czynienia z osławianiem różnicy kulturowej. [...] Wyko-
rzystuje się ją w celu kreowania nowości, świeżych wyobrażeń oraz stymulowa-
nia pragnień.

Na następne pytanie poruszające uniwersalną tematykę, a mianowicie: „W ja-
kich znanych Państwu dziełach bohaterami pierwszoplanowymi są zwierzęta?”,
studenci z Harbinu odpowiedzieli jednomyślnie: *Kung Fu Panda*. Okazało się
również, że zarówno jedni, jak i drudzy odznaczają się zamiłowaniem do ame-
rykańskich klasyków animacji: *Madagaskar* (75%), *Epoka lodowcowa* (75%),
Shrek (60%), *Myszka Miki* (60%), *Garfield* (50%). Studenci filologii romańskiej
zwrócili również uwagę na słowiańskie produkcje (*Wilk i zając*, *Krecik*, *Reksio*).
Chińscy studenci nie wymienili żadnych lektur traktujących o zwierzętach, pol-
scy studenci podali zaś ich kilka (*Bajki* Krasickiego, *Przygody Koziolka Matolka*,
O psie, który jeździł koleją, *Folwark zwierzęcy*, *Doktor Dolittle*). Należy odno-
tować, że na to pytanie ankietowani obu grup odpowiedzieli w sposób wyczer-
pujący, co może świadczyć o ich zainteresowaniu tematyką zwierzęcą.

Wśród odpowiedzi na kolejne pytanie: „Jakie miejsca z dzieł (pop)kultury chcieliby Państwo odwiedzić?”, znalazły się fantastyczne światy, takie jak Hogwart, Narnia, wioska hobbitów, planeta z *Awatara*, czarna chata z *Twin Peaks* oraz zaświaty z *Boskiej komedii* Dantego. Z wypowiedzi studentów wynika, że na ich popularność wpływają malownicza sceneria oraz aura tajemniczości, jaka je otacza. Światowe metropolie, zarówno okcydentalne, jak i orientalne, również podbiły serca studentów, którzy udzielając odpowiedzi, łączyli ulubione miasto z filmem, w którym dzieje się akcja: Nowy Jork (*Seks w wielkim mieście*), Paryż (*Amelia*), Amsterdam (*Gwiazd naszych wina*), Bejing (*Lost in Bejing*), Tokio (*Między słowami*) itd. W wypowiedziach wielokrotnie podkreślano dynamikę życia w wielkich miastach, przy czym polscy studenci zwrócili przede wszystkim uwagę na możliwość indywidualnego rozwoju zawodowego i prywatnego jednostki, z kolektywnego zaś punktu widzenia Chińczyków najważniejsza dla harmonijnego życia w społeczeństwie okazała się tolerancja oraz wielokulturowość dużych miast. Wśród literackich przykładów aglomeracji miejskich i wiosek studenci filologii romańskiej podali Paryż z *Lalki* Prusa, wieś z *Chłopów* oraz dwór z *Nad Niemnem*, przez wzgląd na ich swojski klimat i realistyczny obraz życia. W tej optyce należy zauważyć, że „wbrew unifikującemu działaniu środków masowego przekazu dużym zainteresowaniem cieszą się treści charakteryzujące się autentyzmem, niepowtarzalnością, związane z regionem, narodem, z tradycją kulturalną” (Gajda 2005: 55).

Następne pytanie ankietowe, dotyczące ideału związku, również wzbudziło entuzjazm studentów, którzy przy udzielaniu odpowiedzi pozwolili sobie na dużą swobodę opisu. Wszyscy studenci z Harbinu wskazali na *Zmierzch* jako przykład miłości do grobowej deski. Jak można było przypuszczać, w mniemaniu studentów obu grup w kategorii *miłość* zwyciężyły klasyczne romanse amerykańskich produkcji (*Zanim się pojawiłeś*, *Narzeczony mimo woli*). Do mniej oczywistych przykładów ulubionych par zaliczono królową Wiktorię i księcia Alberta z serialu historycznego *Wiktoria*, a nawet parę z teledysku pt. *Show me love* Robina Schulza. Wśród literackich bohaterów miłosnych studenci wymienili m.in. Romea i Julię, Ericę Falck i Patrika Hedströma z *Księżniczki z lodu* Camilli Läckberg oraz Jacka i Mabel z *Dziecka śniegu* Eowyn Ivey. Studenci filologii romańskiej, prawdopodobnie z uwagi na wybrany kierunek studiów, docenili też znane pary z włoskich klasyków filmowych (*Cinema Paradiso*, *Życie jest piękne*, *Malena*). Przy uzasadnieniu wyboru modelu miłości zwracano uwagę na silną więź partnerów, która jednak nie powinna w żaden sposób zaburzać inherentnej potrzeby niezależności i odrębności jednostki, wówczas należałoby bowiem zrezygnować z niesatysfakcjonującej relacji. Co ciekawe, studenci obu grup w równej mierze podkreślali kwestię autonomii, na którą na ogół przedstawiciele generacji Z zdają się szczególnie uświadomi.

Wśród ulubionych przykładów rodzin studenci obu grup podali różne typy, począwszy od tradycyjnie pojmowanych rodzin nuklearnych (*Rodzinka.pl*), przez

rodziny patchworkowe (*Współczesna rodzina*), kończąc na związkach partnerskich, w tym osób homoseksualnych (*Matt i Max*). Na uwagę zasługuje fakt przyjęcia za kryterium wyboru szczególnej więzi i oparcia w rodzinie, która nie zawsze musi być wzorcowa, aby cieszyła się sympatią widzów (*Rodzina Borgiów*, *Narcos*, *Beksińscy*, *Świat nonsensów u Stevensów*). Z analizy wypowiedzi ankietowanych wyłania się obraz współczesnej rodziny, która powinna się odznaczać następującymi wartościami: wzajemna pomoc, zrozumienie, akceptacja dla odmiennych poglądów i zachowań, poczucie humoru, umiejętność rozładowywania napięć itd. Należy również nadmienić, że wśród wypowiedzi studentów nie padł żaden tytuł odsyłający do rodzin znanych, np. z lektur szkolnych.

Po analizie wypowiedzi ankietowanych na temat ideału przyjaźni można zauważyć, że poza wymienieniem przykładów studenci właściwie nie uzasadnili swoich wyborów. W kręgu literatury warto wymienić m.in. przyjaźń Wertera z Wilhelmem z *Cierpień młodego Wertera* oraz Alka, Rudego i Zośki z *Kamieni na szaniec*, w kręgu filmowym podano zaś przykłady z seriali polskich (*Wojenne dziewczyny*, *Ranczo*), amerykańskich (*Kumple*, *Riverdale*) oraz norweskich (*Skam*). Wynik wydaje się interesujący w kontekście pytania, jeżeli weźmiemy pod uwagę, że niektóre z cytowanych typów przyjaźni wymagają szczególnego poświęcenia dla drugiej osoby, np. w stanie wojny. Okazuje się, że szlachetne postawy, takie jak patriotyzm, uczynność i oddanie, ukazane w filmach o tematyce wojennej, nadal cieszą się uznaniem młodych ludzi.

Na pytanie o preferowany model życiowy większość studentów w obu grupach opowiedziała się za podróżniczym stylem życia, który możemy odnaleźć m.in. w serii filmów o Jamesie Bondzie czy też w *Szybkich i wściekłych*. Studenci polscy i chińscy przy uzasadnianiu swoich wyborów wykazali się także wrażliwością na obecny stan środowiska (*Interstellar*, *S.O.S. Ziemia!*) oraz sytuację osób chorych i niepełnosprawnych (*Chirurgi*, *Nietykalni*), wykazując chęć podjęcia inicjatywy w trosce o dobro planety i istot ludzkich. Z jednej strony pojawiły się wypowiedzi wskazujące na determinację w dążeniu do szeroko pojmowanego sukcesu i władzy (*W garniturach*, *Prawo Agaty*); z drugiej – studenci niejednokrotnie wyrazili rezygnację z potrzeby samorealizacji na rzecz potrzeby miłości i przynależności (*Przyjaciele*, *Kumple*). Zwrócili również uwagę na duchowy i intelektualny wymiar życia, pozostając przy tym w większości wypowiedzi w kręgu filmowym (*Koneser*, *Wielkie piękno*), który przez wizualną stymulację wywiera silne wrażenie na przedstawicielach tej generacji. Wydaje się, że przeniesienie do świata filmowej narracji nie tylko stanowi ucieczkę od rutyny dnia codziennego, ale też pomaga młodym dorosłym w rozwiązywaniu ich własnych problemów lub przynajmniej sprzyja poznawaniu rozmaitych wzorców, modeli życia i zachowania w społeczeństwie.

Po przeprowadzeniu i przeanalizowaniu ankiet można dojść do wniosku, że dobra znajomość dzieł i twórców (pop)kultury amerykańskiej, jaką wykazali się

studenci obu grup, może być wykorzystana w charakterze pomostu i transferu systemu wartości oraz treści kulturowych między kulturą europejską a azjatycką. Należy przy tym unikać skrótowości i fragmentaryczności w prezentacji ważnych oraz unikatowych cech charakterystycznych dla pozostałych kręgów kulturowych. Warto też zdać sobie sprawę, że sama świadomość istnienia kanonu, np. lektur szkolnych czy międzynarodowych klasyków artystycznych, nie idzie w parze z jego zadowalającą znajomością wśród młodego pokolenia. Dlatego też należy poświęcić część zajęć na propagowanie tych dzieł, które uważa się za istotne dla kształcenia językowego i kulturowego, np. przez wspólne oglądanie, omawianie i komentowanie ekranizacji; generacji Z nie jest bowiem łatwo się utożsamić ze sztandarowymi bohaterami z lektur, a pośrednictwo mediów może w tym procesie pomóc.

Sposobów na aktywne wykorzystanie zainteresowania młodego pokolenia treściami (pop)kulturowymi jest wiele. Według mnie jedną ze skutecznych metod pracy jest drama, która jako „metoda dydaktyczno-wychowawcza angażująca w działanie ucznia całą jego wiedzę o świecie, tworzącą nowe jej jakości w związku z wykorzystywaniem wyobraźni, emocji, zmysłów, intuicji” (Kuciel 2003: 134) stanowi klucz do zrozumienia podstawowych struktur realiów kulturowych. Na podobnej zasadzie wykorzystuje się gry fabularne, które dają odpowiedź „na poszukiwanie nowych sposobów kształcenia dla kultury” (Szeja 2002: 444) i są przykładem zabaw pogłębiających kompetencję językową.

Poza wcielaniem się w rolę, twórczość (pop)kulturowa może posłużyć do doskonalenia umiejętności słuchania, czytania oraz redagowania różnorodnych form użytkowych, takich jak dysertacja, opis, opowiadanie, recenzja, biografia itd. Korzystanie z zaplecza kulturowego pomaga również w poszerzaniu zasobu słownictwa, np. z zakresu sztuki, architektury czy przyrody. Ciekawym zabiegiem służącym kształceniu kompetencji komunikacyjnej jest też tworzenie oryginalnych form narracji, np. historii z alternatywnym zakończeniem, lub uwspółcześnianie znanych motywów z baśni, powieści itd. Zestawianie i porównywanie dzieł kultury wysokiej i ich odpowiedników (bądź odniesień) w kulturze niskiej również jest dobrym sposobem na pogłębianie wrażliwości międzykulturowej. Umberto Eco (1990: 12–36), który nazywa współczesność „epoką powtórzeń”, zwraca uwagę na dialog intertekstualny w połączeniu z dialogiem interkulturowym.

W obrazie studentów obu grup, mimo ich odrębności kulturowej, powinno się wyróżnić pewne cechy wspólne, do których należą: dobra orientacja interkulturowa, tolerancja, akceptacja różnych modeli życia (w tym osób o innej orientacji seksualnej, odmiennym pochodzeniu, sposobie zachowania, działania itd.), otwartość oraz ciekawość świata. Ostatecznie dla efektywnego kształcenia i poznania preferencji oraz pragnień generacji Z potrzebna jest ciągła analiza ich własnego sposobu postrzegania świata, do której należy się odwoływać, bynaj-

mniej nie poprzestając na cyklicznych badaniach ankietowych, lecz przez systematyczną współpracę.

Sięganie po treści (pop)kulturowe stanowi w tym kontekście klucz do komunikacji między studentem a glottodydaktykiem i uzupełnia proces wspólnego poznawania świata. Być może umiejętne wykorzystywanie pozytywnych cech pokolenia „dzieci sieci” przełoży się na sukces dydaktyczny i miłą atmosferę zajęć, w których (pop)kultura nie będzie już dłużej traktowana jako „zadziwiający signum ponowoczesności” (Sikora 2014: 59)?

Bibliografia

Cambridge Dictionary [pop culture], <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/pop-culture>.

Eco U. (1990), *Innowacja i powtórzenie: pomiędzy modernistyczną i postmodernistyczną estetyką*. Przeł. Teresa Rutkowska, „Przekazy i Opinie” nr 1–2.

Gajda J. (2005), *Media w edukacji*, Kraków.

Godziński B. (2017), *Świat (i Polska) oszalał na punkcie k-popu. To Spice Girls i Backstreet Boys dzisiejszych czasów*, <http://natemat.pl/222829,moda-na-girsbandy-i-boysbandy-nie-minela-topowi-artysty-maja-skosne-oczy-a-wsrod-fanow-sa-nie-tylko-nastolatki>.

Golka M. (2008), *Socjologia kultury*, Warszawa.

Halava M., Wróbel P. (2008), *Bauman o popkulturze. Wypisy*, Warszawa.

Herma M. (2010), *Dlaczego Azjaci kochają Chopina (bardziej niż Polacy)?*, <http://www.ziemianiczyja.pl/2010/04/dlaczego-azjaci-kochaja-chopina>.

Jakubowski W. (2014), *Media i kultura popularna jako obszar studiów nad edukacją*, „Studia Edukacyjne” nr 30.

Kłoskowska A. (2007), *Socjalizacja kultury*, Warszawa.

Krajewski M. (2005), *Kultury kultury popularnej*, Poznań.

Kuciel K. (2003), *Czy gry fabularne powinny być obecne w szkole? Dyskusja z Jerzym Szeją, autorem artykułu „Nowe formy kształcenia: narracyjne gry fabularne”*, w: *Uwieść słowem, czyli retoryka stosowana*, red. J.Z. Lichański, Warszawa.

Melosik Z. (1996), *Tożsamość, ciało i władza. Teksty kulturowe jako (kon)teksty pedagogiczne*, Poznań – Toruń.

Melosik Z. (2007), *Teoria i praktyka edukacji wielokulturowej*, Kraków.

Mielniczuk M. (2011), *Amerykanizacja – postęp czy degradacja kultury?*, „Plagiat” nr 12.

Oxford Dictionary [pop culture], https://en.oxforddictionaries.com/definition/pop_culture.

Podstawa programowa przedmiotu *Język polski, IV etap edukacyjny*, <https://www.terazmatura.pl/docs/Podstawa-programowa-z-jezyka-polskiego-szkolapodnadgimnazjalna.pdf>.

Pop U. (2003), *Demony wyobraźni. Szkic o retoryce współczesnej kultury popularnej*, w: *Uwieść słowem, czyli retoryka stosowana*, red. J.Z. Lichański, Warszawa.

Sikora M. (2014), *Kultura popularna jako semiologia codzienności*, „Ruch Filozoficzny” nr 1.

Słownik licealisty wyd. Omega [popkultura], <http://wosnastoprocent.pl/slownik/popkultura>.

Szeja J. (2002), *Nowe formy kształcenia: narracyjne gry fabularne*, w: *Metodyka literatury, t. 2*, red. J. Pachecka, A. Piątkowska i K. Sałkiewicz, Warszawa.

Streszczenie

(Pop)kulturowy zawrót głowy u studentów z generacji Z

Autorka artykułu, na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród chińskich i polskich studentów pierwszego roku filologii polskiej oraz romańskiej Uniwersytetu Gdańskiego, bada świadomość (pop)kulturową przedstawicieli generacji Z pochodzących z dwóch odmiennych kręgów kulturowych. Analiza porównawcza ma na celu znalezienie odpowiedzi na pytanie o istnienie kanonu (pop)kulturowego, który stanowiłby pomost dla tożsamości azjatyckiej i europejskiej. Artykuł udowadnia również, że kultura popularna ma prawo koegzystować obok kultury wysokiej, wzbogacając ją o nowe treści, sensory i znaczenia, i przybliża sposoby wykorzystania kultury popularnej w kształceniu językowo-kulturowym pokolenia „cyfrowych tubylców”.

Słowa kluczowe: popkultura, studenci filologii polskiej z Chin, studenci filologii romańskiej z Polski

Summary

(Pop)cultural vertigo of the students from generation Z

The author of the article, on the base of the surveys conducted among Chinese and Polish first-year students of Polish and Roman philology from University of Gdansk, examines (pop)cultural *consciousness of representatives of generation Z, coming from two different cultural circles*. Comparative analysis aims to find an answer to the question about the existence of a (pop)cultural canon that would

be the bridge for both Asian and European identity. The article also proves that popular culture has the right to coexist alongside high culture, enriching it with new contents, senses and meanings, and presents the ways of using popular culture in the linguistic and cultural education of the generation of “digital natives”.

Keywords: pop culture, Polish philology students from China, Romanesque philology students from Poland